

17. Seminar Josipa Roglića
Darovitost i daroviti učenici u nastavi Geografije
5. travnja 2024.

DAROVITOST U INKLUZIVNOM ODGOJU I OBRAZOVANJU – STANJE I PERSPEKTIVE

SVEUČILIŠTE U ZADRU

ODJEL ZA PEFAGOGIJU

IZV.PROF.DR.SC. MATILDA KARAMATIĆ BRČIĆ

MKARAMA@UNIZD.HR

INKLUZIVNI ODGOJ I OBRAZOVANJE

Ključno načelo u okviru Nacionalnog okvirnog
kurikuluma

Obveza i zadaća, a ne izbor

Ključna pretpostavka za uspješno kurikulumsko
planiranje i programiranje

Osuguravanje uvjeta za rad s učenicima s
posebnim obrazovnim potrebama

Daroviti učenici - učenici kojima treba sustavna
podrška na razini svakodnevne školske prakse

PODRUČJA DAROVITOSTI DJECE I UČENIKA

Izražene specifične sposobnosti očituju se u sljedećim područjima kompetencija i njihovim međupredmetnim povezanostima:

jezično-
komunikacijsko
područje

matematičko
područje

tehničko i
informatičko
područje

prirodoslovno
područje

društveno-
humanističko
područje

umjetničko
područje i

tjelesno-
zdravstveno
područje

Prema okvirnoj predmetnoj strukturi područja opisanoj u Nacionalnom okvirnom kurikulumu za predškolski odgoj i obrazovanje te opće obvezno i srednjoškolsko obrazovanje (MZOŠ/11), svako od navedenih područja rezultat je kombinacije specifičnih sposobnosti, motivacije i kreativnosti, a ima svoje rane znakove manifestiranja koje je moguće uočiti primjenom ljestvica procjena.

DOBROBIT DJECE I UČENIKA

Dobrobit djeteta se ogleda kroz osiguravanje sustavne podrške, pri čemu se uloga inkluzivnog odgoja i obrazovanja javlja kao koncept koji ističe potrebu za osiguravanjem sustavne podrške u procesu stjecanja znanja.

Istovremeno, naglašena je i potreba praćenja socijalno-emocionalne komponente u razvoju djeteta.

RAD S DAROVITIM UČENICIMA – BRIGA DRUŠTVA I SUSTAVA ODGOJA I OBRAZOVANJA

U našem društvu i odgojno-obrazovnome sustavu već godinama postoji određena skrb za darovite učenike.

Popraćena je odgovarajućim zakonskim i provedbenim aktima, no u praksi ta skrb nije sustavna, provodi se samo u nekim odgojno-obrazovnim ustanovama i neujednačene je razine, a često i ne odgovara stvarnim potrebama darovitih.

SMJERNICE ZA RAD S DAROVITOM DJECOM I UČENICIMA

Smjernice proizlaze iz Nacionalnoga okvirnog kurikuluma za predškolski odgoj i obrazovanje te opće obvezno i srednjoškolsko obrazovanje (MZOŠ/11), postoje paralelno sa Smjernicama za rad s učenicima s teškoćama (MZO/21) i Smjernicama za vrednovanje procesa učenja i ostvarenosti ishoda u osnovnoškolskome i srednjoškolskome odgoju i obrazovanju (MZO/20)

odnose se na odgojno-obrazovni rad s darovitima u svim razinama obrazovanja od predškolskoga, osnovnoškolskoga do srednjoškolskoga odgoja i obrazovanj.

Navedenim trima dokumentima postiže se:

- ravnoteža u brizi o djeci s posebnim odgojno-obrazovnim potrebama,
- razrješava prijepor o tome treba li darovitima dodatna podrška u sustavu i
- dvojbu o tome kako u odgoju i obrazovanju uskladiti načela jednakosti i izvrsnosti

Izvor: Smjernice za rad s darovitom djecom I učenicima (MZO, 2024).

SUSTAV PODRŠKE

Naglašava se potreba kontinuiranog praćenja socijalno-emocionalne komponente u razvoju djeteta.

Kvalitetna realizacija inkluzivnog koncepta kroz rad s darovitim učenicima pretpostavlja razvoj škole kao mjesta koja ima zadatak **osigurati svim učenicima primjerenu podršku** u postupku stjecanja potrebnih kompetencija za daljnje školovanje, život i rad.

Sva istraživanja naglašavaju značaj društvene i odgojno-obrazovne podrške bez koje ne može doći do razvoja i aktualizacije darovitosti.

UKLJUČENOST SVIH DIONIKA PROCESA ODGOJA I OBRAZOVANJA

Osiguranje podrške darovitim učenicima na emocionalnom, socijalnom i intelektualnom polju postaje zadaća svih sudionika procesa odgoja i obrazovanja.

Pri tome, **rasti i učiti zajedno, socijalno i emocionalno razvijati se i graditi učenikovu osobnost znači prihvaćati i spoznavati različitosti, bilo da ona zahtijeva kurikulumsku prilagodbu s jedne strane ili pak obogaćivanje i akceleraciju s druge.**

KLJUČNA
KURIKULUMSKA
NAČELA

Jednakost prilika u odgoju i obrazovanju.

Prihvatanje prava na različitost.

Uključivost.

Odgovornost i autonomija djelovanja.

Razvojnost i težnja prema izvrsnosti.

Sustavnost brige za darovite.

Suradnja i otvorenost.

NAČELA PROCESA KURIKULARNOG PLANIRANJA ZA DAROVITU DJECU I UČENIKE

1. Cjeloviti razvoj i dobrobit darovitog djeteta/učenika :

- potiče se cjeloviti razvoj djeteta i učenika
- definiraju se očekivanja i ishodi tako da su kognitivno i socijalno-emocionalno područje usklađeni

2. Aktivna uloga i angažman darovite djece/učenika u učenju i poučavanju, izbornost i povezanost sa životnim iskustvima, prethodnim znanjima i interesima:

- ističe se i osigurava snažnija uključenost učenika u izbor nastavnih sadržaja
- primjenjuju se pristupi i strategije koji su usmjereni na višu razinu učeničke samostalnosti

3. Poticanje složenijih oblika mišljenja i primjene naučenoga :

- primjena pristupa i strategija koje djeci i učenicima omogućava korištenje viših kognitivnih procesa
- jačanje komponente samostalnog izražavanja te inicijativnosti, poduzetnosti i samoorganizacije

RAZLIKOVNI I INDIVIDUALIZIRANI KURIKULUMI

- Iznimno se razlikuje od nacionalnog okvirnog kurikuluma
- Razlike se ogledaju s obzirom na: **odgojno-obrazovne ishode, pristup učenju i poučavanju, uratke, tempo učenja i okružje učenja (školsko i razredno ozračje i socijalno okružje)**
- Optimizacija resursa I kombinacija nevedenih elemenata je nužan uvjet kvalitetnog odgojno-obrazovnog procesa
- Važna je podrška učiteljima predmetne nastave u kreiranju i osmišljavanju razlikovnih I individualiziranih kurikuluma, kako bi što uspješnije odgovorili na zahtjeve svakog pojedinog učenika
- Ponekad nije problem količina gradiva koje treba apsolvirati, naglasak je usmjeren na kvalitetnu kombinaciju postojećih elemenata, a s obzirom na specifičnosti pojedinog učenika

RAD S MENTOROM

Mentorstvo predstavlja intenzivno individualno vođenje darovitoga učenika i pruža ne samo intelektualnu već i emocionalnu podršku.

Karakteristike mentorstva koje ga čine posebno pogodnim za rad s darovitim učenicima su:

- visok udio samostalnoga rada
- mogućnost sudjelovanja učenika u izboru sadržaja/aktivnosti učenja
- napredovanje u području specifičnoga interesa
- spoznaja o zahtjevima određene profesije
- lakša mogućnost praćenja napretka darovitih učenika u skladu s postavljenim ishodima i
- kriterijima njihove usvojenosti.

MENTOR I ULOGA VRŠNJAČKE POMOĆI

Mentor može biti:

- učitelj ili stručni suradnik iz matične ili druge škole,
- stručnjak iz specifičnoga područja darovitosti,
- stručnjak sa sveučilišta ili nekoga instituta,
- stručnjak iz gospodarske domene,
- stručnjak iz centra izvrsnosti, kao i bilo kojega drugog područja koje ga čini kompetentnim i primjerenim mentorom za rad s određenim darovitim učenicom.

Iznimni studenti u nekome od specifičnih područja darovitosti ili stariji učenici (srednjoškolci) pod određenim uvjetima, uz stručno vođenje mentora iz odgojno-obrazovne ustanove, se mogu uključivati u projekte i voditi mlađe darovite učenike.

SOCIOEMOCIONALNA PODRŠKA DAROVITIM UČENICIMA

- Važna je optimizacija nastavnog gradiva
- Podrška socijalnomu i emocionalnomu razvoju darovitim učenicima je ključ uspjeha kvalitetnog cjelovitog razvoja učenika
- Cjeloviti razvoj učenika je pretpostavka kvalitetne primjene kurikulumske planiranja i programiranja
- Potrebno je da učitelji/nastavnici rade na svojim komunikacijskim vještinama te da prihvaćaju ne samo obrazovne već i socioemocionalne potrebe darovitih učenika, pokazujući razumijevanje i pružajući im podršku.

PREMA ZAKLJUČKU

Rad s darovitom djecom i učenicima je usmjeren na provedbu suvremenih kurikulumskih pristupa

Važna je podjela uloga u kontekstu svakodnevne školske prakse

Zadovoljstvo učenika je pretpostavka uspješnog razvoja

Učitelj i nastavnik je temeljni čimbenik kvalitetnog procesa

Podrška obitelji se ogleda kroz aktivan dijalog sa školom kao odgojno-obrazovnom zajednicom

Uvažavanje djetetovih mogućnosti je osnova inkluzivnog koncepta, a kvalitetan pristup procesu stjecanja znanja te razvoja kompetencija iz određenih područja je osnova uspješnog rada s darovitom djecom i učenicima

HVALA NA PAŽNJI

Pitanja i komentari
😊

mkarama@unizd.hr